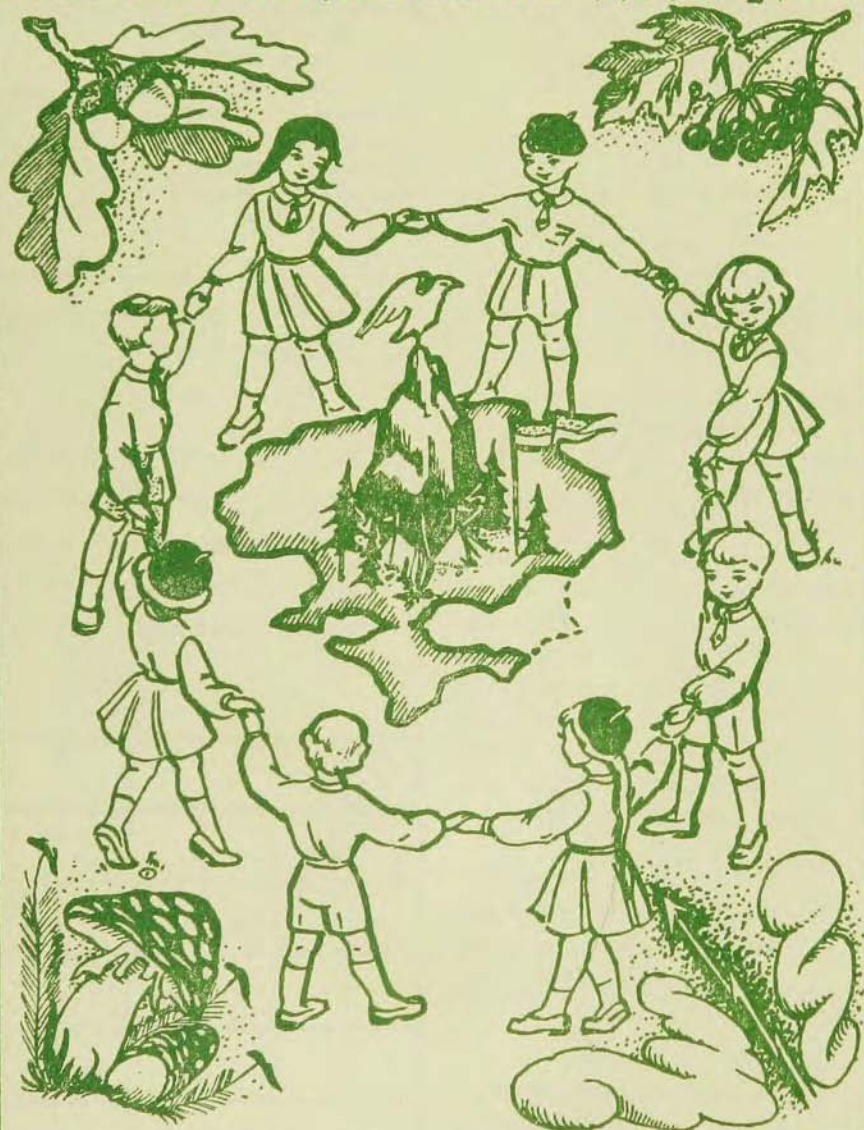


ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА



„ГОТУЙСЬ”

Журнал пластового новачтва
“NOTUJS” — MAGAZINE
for Ukrainian Children
Видає Головна Пластова Булава
Відповідальний редактор:
пл. сен. Леся Храплива
Адреса Редакції:
LESIA CHRAPLYWA
158 East 7th St., Apt. 3A
New York 9, New York
Адмініструє
Крайова Пластова Старшина
на ЗДА.
Адреса Адміністрації:
“PLAST” Inc.
140-142 Second Avenue
New York 3, N. Y.

Обкладинка роботи Ніни Мудрик-Мриц

З М І С Т:

Уляна Кравченко:	
Молитва матерей	2
Сестр. Галка Качмарська:	
Святий вечір в лісі	3
Прикраси на ялинку	9
Двадцятьдруге січня	11
Подорож у Бахмач	12
Новацький словник	17

ХРЕСТИКІВКА

Що таке хрестиківка, всі знають. Але хоч ця хрестиківка виглядає так, як і всі інші, розв'язувати її трохи інакше. Пічнемо з лівого кута вгорі однією лиш буквою. Слово, що пічнеться нижче, матиме три букви: в першій клітинці, потім у тій, де зірка, а третя буква піде вгору. Слово, що починається в черговому рядку, матиме п'ять букв, знов три рядком, а над зіркою ще дві вгору. Четверте слово матиме сім букв, п'яте дев'ять і так далі.

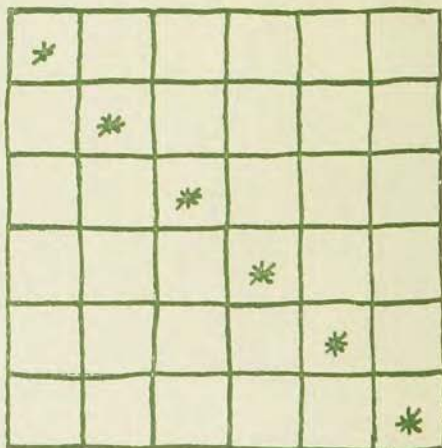
А значіння слів такі:

1. Буква, що з неї починається ім'я галицько-волинського князя, батька короля Данила.
2. Бджоли збирають...
3. Байда-Вишневецький був...
4. Ісус Христос хрестився в ріці...

5. Дім у місті є...

6. Татарська шапка є...

А букви на місці зірок, читані згори вниз, дадуть назву великого Свята, що припадає в січні. Коли його відчитасте, не забудьте написати розгадку до „Готуйсь”!



ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Ч. 1 (62)

Січень

1961



МОЛИТВА МАТЕРЕЙ

У раменах Твоїх, Маріє,
Ісус-дитина, наче квітка рожа...
Ти пригортаєш скарб свій молитовно,
і зберігаєш вічною любов'ю
для правди світу...

Пістунко¹⁾ Божа,

поглянь на наші діти!
Не дай, не дай їм в холоді марніти,
не дай їх темноті на глум.

Хай світла супостат²⁾
не поїть їх душі трійлóm³⁾.

О, не лишай нас

безпомічних, тривожних!

Дай сили нам

їх зберігати від пророків ложних⁴⁾,
захоронити перед злом.

Нехай їх ум,

душа хоробра

і воля добра

звертаються, — як квіт, —

туди, де ясний світ;

хай тільки правді поклоняться святій.

Благослови нам діти ті

на труд життя, на бій!

Нехай не гне, не ломить їх тривога;

і перед ними шлях простелений в тернах.

Збуди ж у їх серцях

до правди світу

любов огненну.

Прийми молитву матерей щоденну,

Пістунко Бога!

1) Пістунка — опікунка, доглядальниця, виховниця.

2) Супостат — ворог.

3) Трійло — отрута.

4) Ложний — неправдивий.

Про авторку цього віршика, Уляну Кравченко, прочитаєте далше в лютневому числі.



Малюнки: Р. Лукаковська

„ГОТУЙСЬ” ГОВОРИТЬ ДО СВОЇХ ЧИТАЧІВ

Дорогі мої Читачі!

От і діждались ми Різдва Христового, а недалеко вже й Новий Рік. У той час каже наш давній український звичай вітати всіх із Великим Празником та бажати всім всього добра. А під Новий Рік малі хлопчики набирають повну рукавицю пшеничного зерна та йдуть по хатах — „сіяти”, щоб засівалося всяке добро та щастя та виростало буйно. Отож і я, ваш новацький друг — „Готуйсь” беру повну рукавицю золотої пшениці та починаю сіяти:

— Першу пригорщю посію Нашому Основоположникові, Проф. Олександрові Тисовському, Начальному Пластунові, Сірому Левові, Головній Пластовій Раді та Головній Пластовій Булаві, всім Крайовим Пластовим Старшинам — щоб працювали здорові та щасливі ще довгі-довгі літа та вирощували пластунят на славу Богові та Україні!

— А тоді зачерпну глибоко із рукавиці та посію всім Новацьким Сестричкам та Братчикам. Посію їм — щоб буйно росли та процвітали їх новацькі рої, щоб їх щирий труд для нашого новацтва давав стократні плоди.

— Посію і всьому новацтву, що зібране у своїх домівках, біля новацької ялинки. Посію, щоб золотим колосом зійшла у їх серцях любов до далекої України, що одна їм усім Мати, хоч і не бачили вони Її ніколи. Посію, щоб любов виросла добрим та повним колосом, щоб зраділа Україна, що не забувають Її діти на чужині.

— І ще кину одну пригорщю вгору, під хмари, щоб доніс вітер мої бажання до всіх українських дітей в Україну. На рідній землі живуть вони, та ворог лютий, безбожний, не дає їм знати про ко-

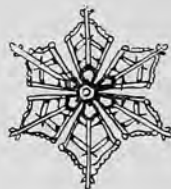
лишню славу тієї землі, не дозволяє їм любити її. Ой, треба, треба їм моїх бажань, щоб на глум лютому ворогові — таки виростили вони на добрих українців!

— А всім посію — звернуся і на власне подвір'я. Є там кому сіяти! Бо багато добрих Сестричок та Братчиків допомагає мені виходити щомісяця та звеселяти Вас, Новацьке Братство! Сію, сію, посіваю та всякого добра бажаю Вам, Пані Тетяно Душенко, Вам Сестрички Ніно, Ромо, Ірко, Звіню, Христю, Ксеню, що прикрашаєте мене щомісяця гарними малюночками. Сію, сію, Вам, Вуйку Кваку, Братчики Тарасе, Оресте, Іване, Вам Сестрички Лесю Копачева, Світляно, Оксано, Галко, Лідусю, а вже в першу чергу Вам, Панове Професори, Костю Кисілевський та Романе Завадовичу, що не жалієте свого часу й труду, щоб допомогти мені вчити дітей як слід. Сію і Вам, Сестрички Катрусю, Оксано, Ірко, Марійко, Нусю, що так пильно висилаєте мене щомісяця на пошту, щоб зайшов я до кожного новака й новачки. Не легка та не мала ця наша спільна праця, але дружньо ми працюємо і золотіс наш лан на користь новацтву!

Тепер, мабуть, я вже усім посіяв. Хай Новонароджений Христос благословить Вас у кожній праці, у всіх Ваших задумах, хай щастя завітає до всіх Вас у цьому Новому Році!

Ваш „Готуйсь”

А ми, співробітники, засіваємо Тебе, наш „Готуйсь”, золотою пшеничкою на щастя й добро в Новому Році!



Новачка Оріся Сенюк,
Дітройт

РІЗДВЯНИЙ НАСТРІЙ

Мороз щипа за руки
І щоки рум'янить.
А я біжу зі школи,
Пробує брат зловить.

Згори пушок біленький
Паде та все паде,
Вкриває він земельку,
Тепліше їй буде.

Прикрив траву і квіти,
Дерева обсипа,
І радуються діти —
Різдво вже наступа!



Сестричка Галка Качмарська

Мал. Р. Баб'юк

СВЯТИЙ ВЕЧІР В ЛІСІ

(Новацька сценка)

ОСОБИ: **Новачка**
Зайчик
Вивірка
Ведмідь
Лисичка

Засніжений ліс. Під кущиком сидить скулений Зайчик, б'є лабкою об лабку, гріється.

Зайчик: Як зимно тут: мороз лютує, не жартує, щипає вушка! Ніде завітись, всюди сніг. А там, де була наша хатка, тепер якісь погані люди вештаються. Що ж я тепер бідний зроблю? (*Плаже, обтирає лабкою огі*). А нині ще й Святий Вечір, і нема кому зладити вечері.

(Щось зашелестіло в лісі. Зайчик схоплюється, переляканий. Ховається за ялинку. З другого боку входить Вивірка, розглядається, побазилла Зайчика).

Вивірка: Христос раждається, Зайчику!

Зайчик: Славіте Його!

Вивірка: А чого це в тебе заплакані очка?

Зайчик: Нині Свят-Вечір, а я не маю що їсти, бо мою маму вбили! (*Плаже*).

Вивірка (*Гладить Зайчикову лабку*): Не плач, не журися! Я тобі принесу горішків та шишок, що осінню назбирала. Будеш мати добру вечерю! (*Вибігає*).

Зайчик: Що мені з того, коли нема моєї мами! (*Плаже*).

(Входить Вивірка, несе кошичок з горішками та шишками. За нею Лисичка, несе щось у хустинці. За нею, поволеньки, Ведмідь і несе перед собою богівозку. Зайчик, побазивши Лисичку, хоже втікати).

Лисичка: Зайку, зайку, зупинися, не тікай! В Різдвяну ніч, променисту, з нами пісню урочисту заспівай!

Зайчик (*Заглядає переляканий із-за ялинки*): Я боюся; ти з'їси мене!

Лисичка: Не бійся! Нині народився маленький Ісусик, а Він каже всіх любити і нікому не робити кривди.

Ведмідь: Та ще каже помагати слабшим. Тому то, коли Вивірка розказала нам, що в тебе сталося, що ловці вбили тобі матусю, ми прийшли тебе розважити та разом з тобою з'їсти Святу Вечерю.

Лисичка: Ще й дарунки принесли (*Розв'язує вузлик*). Ось тобі морквиця, а тут капуста.

Вивірка: А тут горішки й шишки.

Ведмідь: А я тобі приніс трошки меду. Ти певно зроду ще такого не їв. Спробуєш, то певно засмакуєш!

Лисичка (*Вибирає ще щось з вузлика*): А тут ще кусок бурячка. Я знайшла це все під хатою малого Андрійка. (*Щось приховує в вузлику*).

Ведмідь: А що ти там маєш, чому не дашь всього, що принесла? (*Хоче поглянути*).

Лисичка (*Засоромлена*): Та це щось для мене! Я ж не їм морквиці, ні меду.

Ведмідь: А що ж таке? Покажи!

Лисичка: Та це кусочок...

Ведмідь: Покажи, покажи, не ховай!

Лисичка (*Витягає курку*): Та це так... перекусити. Але я її не з курника взяла. Мабуть хтось купив та загубив, а я знайшла та взяла.

Новачка (*Входить на сцену, тягне санки, на санках ялинка. Новачка втомлена, пристає, відхає*): Як далеко до хати, а я так втомилась. Там мій бідний хворий братчик чекає на ялинку, а я вже не маю сили тягнути, так багато снігу намело. А хоч і привезу, то чим же я її прикрашу, коли в нас нема грошей, щоб купити горішків та яблук. От тоді братчик тішився б!

Зайчик (*Підходить до новачки*): Христос раждається, дитино. (*Здивована новачка стрепенулася*). Ми чули про твою журбу й ми поможемо тобі. Ось я дістав сьогодні дарунки від добрих звіряток. Ними ми приберемо ялинку для твого хворого братчика.

Ведмідь: Та ще й поможемо завести її в хату.

Лисичка й Вивірка: Так, так, поможемо!

Новачка: Я дуже рада, що мій братчик буде мати ялинку. А він бідний думав, що ніколи не буде її мати. Я дуже й дуже дякую вам, дорогі звірятка, а за це я прошу вас усіх до нас на нашу вбогу Святу Вечерю. От зрадіє братчик, коли вас побачить!

Ведмідь: Добре, добре, підемо

до тебе, але тепер берімося до роботи, бо вже пізно!

Всі (*Швидко беруться прикрашувати ялинку, співають на мелодію: „Маленькі наші рузки”*):

Сплетем кругом ялинки
Веселе коло вмить,
А сніг, немов перлинки,
Летить, летить, летить.
Різдвяний вечір чистий
На землю прилетів
І зірку променисту
На небі засвітив.
Горять вогні ялинки
І зіронька горить,
А сніг, немов перлинки,
Летить, летить, летить...

Ведмідь: Ну, слава Богу, скінчили. А тепер заспіваймо ще на дорогу таку пісню, як люди на

Різдво співають. Ти, дівчинко, починай, а ми потягнемо за тобою.

Новачка: Добре! (*Ведмідь впрягається в сани, ставлять на санки ялинку та йдуть кругом сцени, співаючи на мелодію: „Бог ся раждає”*):

Маленький Христе,
Бався разом з нами,
І з новачками, та й зі звірями,
Тутки лемки співають,
Подoliaки іграють,
Волиняк щось міркує,
Бойко злегка танцює,
Полтавець плясає,
Гуцул трембітає,
Тра-ра, тра-ра, тарра-рара-ра!

(*Виходять зі співом*).

ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

... в Ірландії на Свят-Вечір господарі світять свічку в кожному вікні, а двері залишають відчинені, щоб доказати свою гостинність Святій Родині. Ранком може погасити свічки тільки дівчина, що має ім'я Марія.

... в Китаї називають діти свою ялинку „дерево світла”. Тільки ж на ньому нема свічок. Воно ціле прикрашене пестрими паперовими квітами та барвними ланцюжками.

... в Мехіко грають діти на Різдво в „пінату”. „Піната” це великий глиняний глечик, у виді голови з лицем або в формі якогось звірятка, наповнений овочами, солодощами, горіхами, та повішений зі стелі. Діти із зав'язаними очима стараються одне за одним розбити палицею „пінату”. Коли це комусь вдасться, всі діти визбирують розсіпані ласощі.

... в Данії на Різдво пам'ятають особливо про птахів. Кожна родина заховує ще зі жнив сніп жита та прив'язує його на Різдво на даху хати чи стодоли на поживу птахам.

... в місті Антверпені в Бельгії скликають людей до церкви на Свят-Вечір дев'ятдесят дев'ять дзвонів старої, п'ятсотлітньої катедрі.

... у Франції прив'язують до осла великого солом'яного паяца, що його звать „Мельхіором”. Мельхіор — називався один із трьох

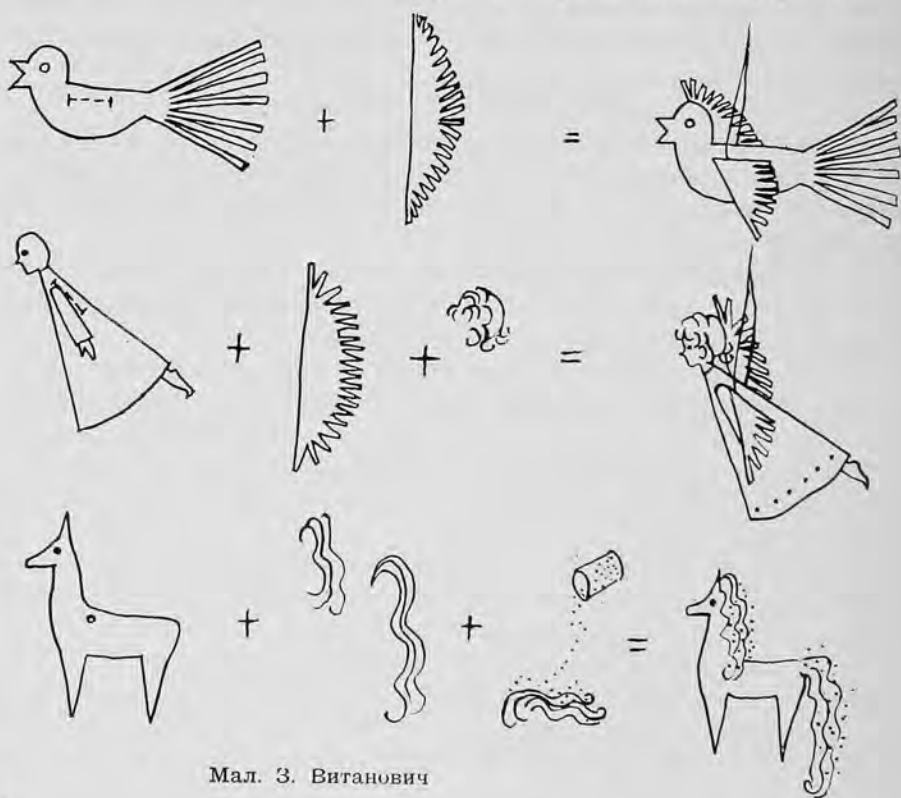
царів, що прийшли поклонитися Ісусові. „Мельхіор” одягнений дуже дивно, а на плечах у нього великий кіш. Осла водять від хати до хати, і люди кладуть у кошик харчі. Тоді скликають до церкви всіх бідних та роздають їм дарунки, що привіз „Мельхіор”.

... в Голляндії приїздить Святий Миколай на сам Свят-Вечір на білому коні. Діти ставлять біля порога свої дерев'яні черевики наповнені сіном та морквою для коня, а також мисочку води. Ранком находять вони в мисочках та в черевиках солодощі й забавки.

... в хатах у Фінляндії вішають на стелю дерев'яні рямці та накидають на них соломи. Опісля прикрашують їх зірками, і при світлі свічок здається, що всі сидять під зоряним небом на Свят-Вечір.

... кожний нарід має свої окремі звичаї, що ними вшановує Різдво Христове. Діти кожного народу люблять та зберігають свої звичаї. Так треба і нам, українським дітям, знати наші звичаї та шанувати їх. Приглядайтеся пильно, як влаштовують цього року святкування Різдва Ваші Батьки та добре розпитуйте, що кожен звичай означає та на яку пам'ятку він постав.

Подала сестричка **Оксана Драган**



Мал. 3. Виганович

ПРИКРАСИ НА ЯЛИНКУ

В кожній хаті по цілому світі ялинка мусить стояти в куті в часі Різдва. Прикрасити можна її всіляко, як хто хоче та як хто може. Навіть в дуже бідній хаті можна її гарно прикрасити, коли знати, як. Ось у час останньої війни, літаки, що налітали бомбардувати міста, скидали перед тим багато срібних паперових стрічок, щоб вони блеском закрили їх перед протилетунськими гарматами. Такі срібні стрічки збирали діти й прикрашували ними ялинки, бо нічого іншого не можна було дістати.

Тепер, звичайно, можемо накупити стільки різних цяцьок на ялинку, скільки захочемо. Та все ж таки буде найкраще те, що самі зможемо зробити. Ось сестричка Звінка показала нам, як можна робити кілька різних прикрас, що їм ми ще досі не знали.

Витинаємо їх із барвного, грубого паперу. Крильця янгола та пташки витинаємо окремо а потім перепихаємо впоперек через витяту фігурку. Волосся янгола та гриву і хвостик коника робимо з барвної волічки та присипаємо золотим або срібним блискучим порошком, що його можна дістати в крамниці.

Коли добре попрацюємо, прикраси будуть дуже гарні. А ще знаєте, що такі самі пташки роблять в Україні вже здавен-давна, на Лемківщині? Тільки там роблять їх не з паперу, а з дерева, тоненько витесаного ножем. І такі пташки вішають перед святими іконами.

Спробуйте так прикрасити Вашу новацьку ялинку та подарувати подібні прикраси Вашим друзям!

ЗАГАДКА

Новаки „Б о б р и к и” хотіли влаштувати новацьку ялинку для цілого Гнізда. Стали радитися із братчиком, звідкіля їм взяти прикрас на ялинку. Тоді братчик поставив їх за ростом та сказав:

— Коли хочемо щось мати, мусимо постарати самі. Кожний з нас принесе прикраси на ялинку

і так спільно приберемо її. Найменший принесе тільки одну прикрасу, другий з черги двічі стільки, отже дві, третій знов двічі по дві, і так аж до найбільшого.

Новаки радо погодилися. А було їх в рої шість. Почисліть, скільки прикрас повісили вони на свою ялинку! Почисліть, а тоді напишіть до „Готуйсь”!

Запрошення „Ластиворки“

Ми самі прикрасили ялинку і за-
рину 12 страв на Свату Вєреґу.



Запрошуємо до столу:

Все новацтво і пластунство.

Всіх українських дітей з цілої України,
і тих що на засланні.

Всіх українських дітей з Америки,
Канади, Австралії, Швейцарії, Австрії,
Аргентини, Бразилії і з цілого світу!

У разі завадимо на втіху
Малому Ісусикові!

Сваторний Кошмен:

Всі „Ластиворки“ і їх

Сестричка

ДВАДЦЯТЬДРУГЕ СІЧНЯ

Збирає матінка щодня
Малих Володька й Вітю,
І йдуть у школу, хоч зима
І сніг паде, і вітер.

Червоні прапори брешуть
Зловіщо у завії,
Володько з Вітею спішать
Вже площею Софії.

Стоїть мовчазно давній храм,
Засніжений, суворий,
І давню правду діточкам
Мов казочку говорить.

Коли у Київ з всіх сторін
Ішли, збирались люди,
Коли звіщав Софії дзвін,
Що воля всім нам буде.

Коли дзвонив: - Пропала тьма,
Неволя довговічна,
І ворогів лихих нема...
У двадцятьдруге січня.

Коли розвилися прапори
Все золоті та сині,
Сміявся кожний, говорив:
— Ще жити Україні!



Мал. Х. Зелінська

Володько з Вітею спішать,
І сипле сніг безвпину,
А дзвони Києва мовчать,
І сніють — про Україну.

Сніють: проженуть катів лихих,
Як виростуть, ці діти,
Що в школу, у чужу пішли:
Малі Володьки й Віті.

Сорок два роки тому, дня 22 січня 1918 року Українська Центральна Рада в Києві, у столиці України, проголосила, що Україна буде Вільною і ні від кого Незалежною Державою. А в рік пізніше, 22 січня 1919 року проголошено, що до неї прилузуються також Галичина, Буковина та Карпатська Україна, які досі були під пануванням Австрії. Так Україна стала Соборною Державою, бо всі українські землі належали до неї.

Сьогодні в Україні знов панують москалі-більшевики та українським дітям не можна там і згадувати про ці наші дні січня. Та все ж таки вже те, що багать вони щодня площу Софії, яка була свідком тих подій, не дає їм забути їх.

ПОДОРОЖ У БАХМАЧ

Малий бурсак Грицько вбіг з розгоном у пекарню та приста- нув, дихаючи важко. Мати його, проскурниця¹⁾ Устина хоч і побачила зразу свого сина-одинака, та таки ще не могла відійти від великої печі, куди саме вклада- ла білі, мов сніг, просфори на Різдво для храму святої Софії²⁾. Аж коли всі просфори були в се- редині, а піч була добре затуле- на, обтерла руки в вишиваний рушник та підійшла до сина.

— Добре, дитино, що ти хоч заглянув. Пустять тебе з бурси³⁾, щоб з матір'ю старою хоч на Різдво Господнє посвятував?

Грицько поцілував мамину спрацьовану руку.

— Пустити — то може й пу- стили б, та треба мені і з верте- пом⁴⁾ з цілою братією походити по місті. Казав нам наш кон- зул⁵⁾, що нашого вертепу вже ці- лий Київ вижидас.

— Та воно то правда! — за- вважила Устина. — От коли я ходила до отця протопресвите- ра⁶⁾ та про просфори говорити, так вони мене й питали, чи зай- дуть до них цього року бурсаки. То ти вже подбай, щоб і його ха- ти не минути! Ти ж бо знаєш, що якби не він — не бачити б тобі Академії!⁷⁾ А то людина щира: куди треба, добре слово сказав, попросив, і прийняли тебе. А доб- рим людям ціле життя треба вдячним бути...

— Зайду, Матінко, напевно

зайду! — аж перервав їй Гриць- ко, хоч воно й не дуже годиться переривати старшим. Та він так дуже хотів сказати мамі свою новину:

— А ось сьогодні, таки зараз, їдемо в Бахмач⁸⁾ до самого ясно- вельможного пана гетьмана...

— Аж до самого гетьмана! Господи, аж до самого гетьмана! — сплеснула руками Устина.

— Та чого ж би й ні! Тож що- року їздять туди спудеї⁹⁾, вірші виголошувати, пісні співати, ну й вертеп показувати...

— Та воно так, але ж до са- мого гетьмана... — бідькалася Устина.

— Гетьман наш, Іван Мазепа, людина добра, а вже спудеїв ду- же любить. Казав нам сам отець Теофан Прокопович¹⁰⁾, професор піітики, що не будь ясновель- можного пана гетьмана, не так би й виглядала наша Академія. Щедро дбас наш добродій про свою школу...

— Та хіба ж я що кажу? Їдь, сину, з Богом, тільки щоб не осоромився ти перед ясновель- можним!

— Та чого ж? Я так співаю, що як стану в крилосі — ціла Братська Церква¹¹⁾ заслухується.

— Співати — то ти вмієш, але таки ж ти син простого козака, та ще й сирота...

— Всякому, мамо, в Академії одне право. А що батька мого, — царство йому небесне, — вбили

московські драгуни¹²), коли він за наших людей вставлявся, — це відомо ясновельможному.

— Так їдь щасливо! А оце проти свята придбала тобі новий кожушок, — і Устина вийняла зі скрині новісінький, білий добрим сукном покритий кожушок. — Пан майстер кушнірський Прокіп за пів ціни для тебе пошив, бо завжди пам'ятає, як то враз із батьком твоїм походом у Прусію¹³) ходили та разом домів повертались...

Грицько поспішно надягнув кожушок. Лежав мов вилитий. Поцілував мамі ще раз руку та хотів ще подякувати, бо такого дарунку й не сподівався, аж тут задзеленькали дзвінки саней і закричали бурсаки:

— Гей, Грицьку, а виходи! Через тебе то ще всі спізнаємося та ясновельможний і в хату не впустить!

— Пождав би ти, хоч борщем погодувала б! — затурбувалася мати.

— Ніколи, Матінко! Може завтра, після Богослужби заскочу ще! — і Грицько був вже на санях. Два товариші втягнули його насилу за руки, а третій у ту ж мить чвьякнув батою і коні помчалися вулицями Києва.

— Сідай туди, на самому кінці саней! — розпоряджав філософ¹⁴) Максим. — Пізно прийшов, то й останньому тобі сидіти. — Ми всі вже готові були, а його як нема, так і нема.

Грицько не відповів нічого, бо



Мал. 3. Витанович

не годиться, щоб ретор¹⁵) філософові відповідав.

Сани гналися та підскакували по нерівних вулицях, а на одному закруті так перехилися, що був би цілий вертеп з ляльками покотився у сніг, якби не підхопив його бурсак Гаврило.

— Треба нам кожному взяти по ляльці-дві та держати міцно, а то ще все розгубимо! — наказав Максим. І став роздавати. Бурсаки жартували, що кому дісталось:

— Мені всіх трьох царів. Так і треба, тільки московського не давайте, а то їй-бо голову скручу!

— А я ось Ірода держатиму та лиха йому не заподію. Хай смерть з ним воловодиться!

— А вам нічого сміятися, що я осла дістав. Осел мудрий — свій розум має, а другого слухати не стане!

— А мій козак, дивіть, який моторний! Ану, заспівай козаچه: „Та нема в світі краще, та нема в світі лучче, як у нас в Україні!“ — затягнули всі бурсаки, а пара на морозі так і бухала з уст.

Грицькові дісталися самі ясла з малим Ісусиком.

— Забагато чести такому малому! — насміхалися старші. Але Грицько міцно пригорнув яселця до нового кожушка і не думав нікому віддавати.

Виїхали за місто. Поля біліли під сніговою периною, а здалеку видно було, як в Києві світили у хатах та церквах: надходив Святий Вечір. А сани все гналися вперед, поскрипуючи по примерзлому снігу. Грицькові ставало тепло та млісно. Він ще міцніше охопив рукою яселця з Ісусом та став дрімати. А на переді голосно розказували бурсаки, яких то бубликів, ковбас та овочів понадають їм у гетьманському дворі.

І не зчувся Грицько, як заснув. Коли це нараз щось штовхнуло його і він зарився лицем у щось мокре та до болю холодне. Зразу зірвався на ноги та аж тоді зрозумів, що сталося: це сани закинуло і він випав на сніг. Але ж де ясельця! Ото сором буде, що він їх загубив!

Став безрадно розглядатися — а ясельця лежали, напів встром-

лені у сніг таки далеченько від нього. Лялька-Ісусик випала та тепер лежала нещасна й маленька, а Грицькові здавалося, що вона навіть посиніла із холоду. Ковтаючи сльози підняв Ісусика, обтріпав зі снігу та поклав знов у яселця. Щастя, що сніг м'який, то хоч нічого не поламалося. Але ж де сани? Розглянувся ще раз та зацікавився: невже ця чорна цяточка на обрії — це сани з бурсаками? Вони не завважили, що його немає? Поїхали без нього? І що тепер буде?! Бігти, кричати за ними? Хіба ж почують? І де це він? Вже минули вони Крути — чи ще ні? Повертатися до Києва — чи такі пробувати дійти самому до Бахмача? Ні, повертатися не можна, бо який же буде вертеп без Ісусика? А якщо йти, — то куди? Ага, на дорозі слід від саней! За ним іти — що б не було! Хай і замерзне по дорозі, хай вовки з'їдять, — він піде!

І пішов. Новий кошушок із баранця грів, аж надто грів, але ж ноги стали костеніти від холоду. Щораз важче було їх витягати із глибокого снігу... І Грицькові стало нараз так сумно, що мусів поскаржитися комусь. Але кому? Маленький Ісусик спокійно дрімав на сні.

— Ісусику, мене загубили бурсаки... — почав. Але не знав, чи Ісусик чує. — Вони там співатимуть, орації говорити, їх почастиють всяким добром, а я тут, сам один...

На небі стали розсвічуватися зорі, і Грицькові здавалося, що Ісусик поглянув на нього.

— І ще будуть глузувати з мене, що я Тебе не зумів зберегти та довести... І ще може й поза вуха дістанеться... А я ж Тебе, Ісусику маленький, так хотів прославити сьогодні...

Але Ісусик мовчав. А Грицько вже ледве волочив ноги за собою. Але ось нараз щось задзвеніло за самими його плечима. Грицько ледве мав силу оглянутися. Це спинилися зараз за ним ковані й багато прикрашені сани, запряжені четвернею коней.

— А хто там? Чого ти став, Степане? — пролунав голос з-під хутрянних запон, що закривали сани.

— Якийсь хлопчина бреде сам снігами, — відповів візник.

— Хлопчина? — пролунав тихий та любий дівочий голосок і біла ручка відгорнула трохи запону. — Що він тут робить?

Грицько поклонився низько та відповів, як звичай велить:

— Я — бурсак Могилянсько-Мазепинської Академії із Києва,

вільний козак Грицько Хоменко... Їхав у Бахмач з вертепом до ясновельможного, та мене загубили із саней.

— У Бахмач! То це й нам туди дорога! — защебетав той самий голосок і з-за запони виринуло гарне дівоче личко. — Сідай у наші сани, ми ж і їдемо в гості до гетьмана!

— Оце тобі, Мотре, кращого діла нема, як всіх жебраків із вулиці у сани самого пана генерального судді збирати! — пролунав із глибини саней лютий жіночий голос.

— Не сварися, матінко! — защебетала Мотря Кочубеївна¹⁶⁾. — Він же козак, а вивчиться, то може й дидаскалом¹⁷⁾ буде! Ходи, хлопче! Не покинемо ж тебе тут вовкам на поталу!

Грицько несміливо всунувся в сани та сів, звинувшись клубочком біля стіп ясної панни. Сани помчалися куди швидше, як розхитані бурсацькі. Стало тепло та привітно. І Грицько ще міцніше пригорнув до себе малого Ісусика. Тепер вже знав певно, що Він вислухав його.

1) Проскурниця — пекарка, що пекла білі булки для вжитку церкви.

2) Храм св. Софії — найкраща церква у Києві. Її збудував князь Ярослав Мудрий.

3) Бурса — будинок, де спільно живуть учні якоїсь школи.

4) Вертеп — ляльковий театр. Українські бурсаки залюбки ходили з вертепом на Різдво.

5) Конзул — найстарший із учнів, що був їх наставником.

6) Протопресвітер — почесний титул священика.

7) Академія — тут це Могилянсько-Мазепинська Академія в Києві, що її

заснував митрополит Йов Борецький, а перебудував та поширив гетьман Іван Мазепа. Ця Академія була найславніша на цілу східню Европу.

8) Бахмач — містечко на Лівобережній Україні. Там мав свій двір гетьман Іван Мазепа. На шляху між Києвом та Бахмачем лежать Крути, що вславилися героїським баєм українських юнаків проти большевиків, дня 29 січня 1918 року.

9) Спудеї — (по-грецьки: пильні) так називали учнів Академії.

10) Теофан Прокопович — визначний учений та письменник, професор пітики (науки про писання віршів). Він написав славу драму „Володимир” та присвятив її гетьманові Іванові Мазепі.

11) Братська церква — церква Богоявлення в Києві. Її поставило братство кийвських міщан, що опікувалося теж Академією. Заложив його гетьман Петро Конашевич Сагайдачний.

12) Дідакал хинняєн ен ц'ол игеґ'аєн олов иявоа — инґлард'і к'яєвоножор (71) в Україні. Насилав їх, ніби то для вдержання порядку московський цар Петро, що хотів так поневолити цілу Україну.

13) Похід у Прусю — цар Петро часто посилав козацькі полки в чужі землі, проти волі гетьмана Мазепа, щоб так ослабити козацьке військо.

14) Філософ — ученъ вищої кляси Академії.

15) Ретор — ученъ однієї із нижчих кляс.

16) Мотря Кочубеївна — дочка генерального судді Василя Кочубея. Славилася на всю Україну своєю красою та добротою. Зате її мати, Любов Кочубеїха була дуже лиха людина. Вона то й намовила Кочубея писати донос до царя Петра проти гетьмана Мазепа.

17) Дидаскал — учитель.

Новачка Сяня Мостович пише нам:

Дорогий „Готуйсь”!

У Твоєму числі за місяць жовтень бачила я світлину печер у селі Страдчі під Львовом. Мені було теж дуже цікаво читати оповідання: „А що там за цим отвором”?

Минулого року, коли наш Дідусь був у нас на вакаціях, розказував мені та моїй сестрі Ані про село Страдче та чому воно так називається. Я добре це собі запам'ятала та й тепер хочу розказати це Тобі, мій Журналику.

Діялося це дуже, дуже давно, коли ще татари нападали на

Україну та нищили її. Люди дуже боялися тих нападів та ховалися, де лиш могли: по лісах, болотах, печерах.

Віля села, що зветься сьогодні Страдче, були великі печери. Вони не раз охороняли мешканців цього села перед татарами, які йшли Чорним Шляхом на Україну.

Одного разу трапилося нещастя. Татарам вдалося знайти слід до печер, що були заховані в густому лісі. А в них заховались були мешканці села. Татари почали вдиратися через отвір у печеру. Та люди завзято боронилися, не хотіли попасти живі в руки ворога. Татари побачили, що

НОВАЦЬКИЙ СЛОВНИК

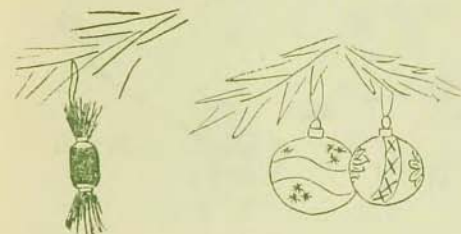


Ялинка —
Christmas-tree
der Weihnachtsbaum

Ялинка —
spruce
der Tannenbaum



Вертеп —
the manger
die Krippe



Скляна куля-банька —
the Christmas-tree ball
die Glaskugel

Цукерок —
candy
das Bonbon, das Zuckerl



Дід Мороз —
Santa Claus
Knecht Rupprecht —
der Weihnachtsmann

Подала сестр. **Світляна Луцька**
Мал. сестричка Ксеня Клюфас

даремні їх зусилля, запалили смолоскипи із соломи та вкинули їх у печеру.

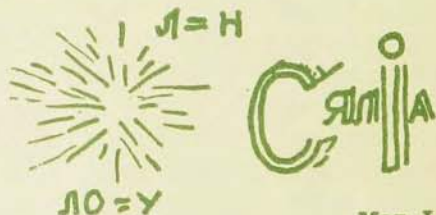
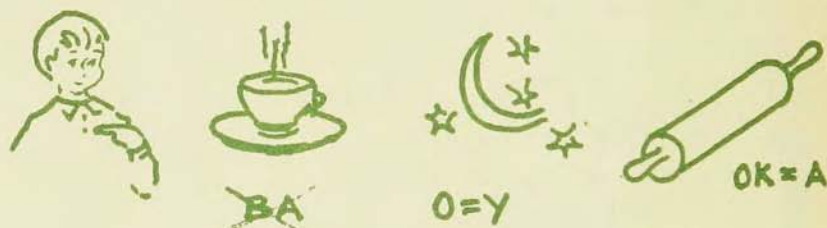
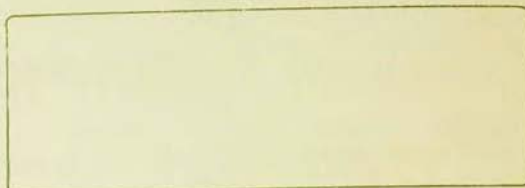
Вогонь і татари загородили

людям вихід. Всі люди в цих печерах згоріли або подушилися від диму. Ціле село *пострадало*. Від цього пішла і назва *Страдге*.

From:

„PLAST”, Inc.
140-142 2nd Ave
New York 3, N. Y.

To:



Мал. І. Савойка

РЕБУСИК

Що таке „ребусик” — знає кожний пильний читач „Готуйсь”. А що цей ребусик мусить бути якась колядка, не так важко догадатися! Тож пробуйте його розгадати, а розгадку пришліть до „Готуйсь”!